

Zhu Min

**Studies on Chinese Dialect Grammar:
The Gan Dialect of Chongyang**

*

**Kínai nyelvjárásnyelvtani tanulmányok:
A chongyangi Gan nyelvjárás**

– t é z i s e k –

2015

Földrajzilag Chongyang 崇阳 megye Hubei tartomány déli részén helyezkedik el, Hunan 湖南, Hubei 湖北 és Jiangxi 江西 tartományok határán. A legtöbb Hubei-i nyelvjárással ellentétben Chongyang nyelvváltozata a nyelvjárás csoport datongi 大通 éhez tartozik. A különleges földrajzi helyzet különféle nyelvjárási tulajdonságokért lehet felelős. E kutatásomból kiderül, hogy a chongyangi nyelvjárás nemcsak Gan 贛 jellegzetességeket hordoz, hanem más nyelvjárás(csoport)ok is rányomták bélyegüket, mint pl. a Wu csoport, vagy a dényugati mandarin nyelvjárások.

A korábban már meglevő chongyangi nyelvi adatok igen korlátozottak voltak, és főleg fonetikai szempontúak. Minthogy a chongyangi nyelvjárás nyelvтанát alig tanulmányozták, disszertációm épp ezt a területet célozta meg: a nyelvjárás nyelvтani rendszerének fő sajátosságait tárja fel, rendszeres leírást adva róluk. Annak érdekében, hogy a nyelvjárás-kutatási anyagokat gazdagítsam, valamint hogy rámutassak bizonyos összefüggésekre a chongyangi változat és más kínai nyelvjárások, illetve a mai chongyangi és a kínai nyelv régebbi történeti állapotai között (különösen ilyen a közép-kínai nyelv), alapos szerkezeti, jelentéstani, pragmatikai elemzéseket végeztem, és a tárgyalt jelenségek grammatikalizációs hátterét is igyekeztem feltárni. A nyelvтan egésze azonban olyan széles spektrumot fed le, morfológiát, szintaxist, szófaji kategóriákat is beleértve, hogy (a disszertáció terjedelmi korlátait is szem előtt tartva) néhány konkrét nyelvтani jelenség ill. szerkezet részletes bemutatását tűztem ki célul. A tartalom fő vonalakban az alábbi:

Az első fejezet a bevezető, mely röviden körvonalazza Chongyang megye helyzetét, és áttekinti a chongyangi és az ún. *Edongnan* 鄂东南 nyelvváltozatokat (az utóbbiakat Hubei tartomány dékeleti körzeteiben beszélik). A chongyangi nyelvjárásról előzetesen meglevő szakirodalmat is számba veszem – ezeknek két fő vonulata azonos fható a legrégibbi (és egyben legsikeresebb) írások a chongyangi nyelvjárás hangtanát, hangrendszerét tárgyalják, tipikusan a közép-kínai hangrendszerrel való összevetésben. Másrészt, a chongyangi nyelvjárás nyelvтanát illetően néhány elszórt megjegyzés, megfigyelés található, néhány, az 1980-as években született írásban – ezek azonban csupán megemlítenek néhány nyelvтani

jelenséget, anélkül, hogy elemzésüket is megkísérelték volna. A jelen kutatásunkat megelőzően tehát (nyugodtan mondhatjuk) *nem létezett rendszeres leírás és elemzés* a nyelvváltozat nyelvtanára és morfológiájára. A fejezet harmadik része a kutatás jelentőségét részletezi. A különféle szempontok számbavétele után konklúzió szerint legalább két területen beszélhetünk érdemi jelentőségről: (1) a chongyangi nyelvírás nyelvtani jellegzetességeinek leírása és elemzése teljesen új információkat hoz be a kínai nyelvírás-kutatásba, (2) részletes grammatikai anyagával előmozdítja a kínai nyelvírás-típológiájára és nyelvírás-történetére vonatkozó kutatásokat. A fejezet záró része kutatásom metodológiai áttételét mutatja be részletesen. A legfontosabb kiinduló lépés az alapos, precíz terepmunka volt. Igyekeztem megfelelni annak követelménynek, hogy valóság, napjainkból származó korpuszt használjak, melynek jelentős terjedelmű anyagát aprólékos helyszíni adatgyűjtéssel nyertem. Másfél év alatt számos alkalommal kerestem fel Chongyang megyét, mielőtt a disszertációíráshoz hozzáfogtam volna, nyolc elsődleges konzultánst választva ki kellő alapossággal, akik ideális adatforrások, mert nem rendelkeznek felsőfokú képzettséggel, az adott nyelvírási területen születtek és nőttek fel, nyelvileg homogén környezetben. Nemek közti megoszlásuk is egyenlő volt. Ezen elsődleges konzultánsokon kívül számos további chongyangi anyanyelvi beszélőt interjúvoltam meg, a gyűjtött adatok érvényességének további ellenőrzése céljából. Röviden tehát: **a teljes feldolgozott adatanyag napjaink chongyangi élőbeszédéből származik.**

Az elsődleges adatok ellenőrzése mellett ugyancsak kiemelt fontosságú a kutatási módszertan. A disszertáció szerkezetének felépítésében az ún. „Yuyi Yufa 语义语法” (szemantikus nyelvtan) elméletét követtem, a diskusszióban pedig kiemelt szempont volt az ún. „Liangge Sanjiao 两个三角 – két háromszög” elmélete. Mindkettő mélyen gyökerezik a kínai tudományos hagyományban. Ennek megfelelően a kínai nyelvírás-kutatásban két kombinációs megközelítmő szükséges. Egyfelől kombinálni kell a szinkron és diakron vizsgálatot – ahogy tettem is a chongyangi nyelvírás nyelvtani jelenségeinek elemzésekor. A nyelvtani leírás alapvetően a szinkron vizsgálaton nyugszik, még a szerkezet kialakulásának feltérképezése, magyarázata már diakron elemzést igényel. Másfelől fontos a komplex összehasonlítás részben

korábbi kínai nyelvállapotú rendszerekkel (mint pl. a középkori vagy a (korai) modern kínai), részben más releváns szinkrón változatokkal (nyelvírásokkal, vagy épp a mandarinnal). Ha „mélyebb” magyarázatokat keresünk, akkor nem koncentrálhatunk kizárólag egyetlen (szinkrón v. diakrón) változatra (jelen esetben a leírás tárgyát képező chongyangi nyelvírásra), hanem figyelembe kell vennünk olyan más (releváns) tényeket, melyek más történeti vagy dialektális változatból származnak. Az ezekkel való összevetés segíthet nekünk egy adott változat (pl. a chongyangi) nyelvtanának alapos feltérképezésében.

Mielőtt magához a nyelvtanelemzéshez hozzáfognánk, szükséges a chongyangi nyelvírás hangkészletének és hangrendszerének alapvető bemutatása is (2. fejezet), hiszen a nyelvírás kutatás mindig a kiejtett alakokon nyugszik (és bár Kínában nagy hagyománya van annak, hogy a nyelvírási adatokat is a standard kínai írásjegykészlet elemeivel jegyezzék le, az ezekkel való jelölésmód nem mindig kellően megalapozott/ adatokkal igazolt). Ezért (a nemzetközi gyakorlatnak is megfelelően) a Nemzetközi Fonetikai Ábécé (IPA) jelrendszerével írom át az adatokat. Másrészt számos nyelvtani magyarázat, a konstrukciók eredetének, relációinak feltérképezése is csak a pontos kiejtett alakok ismeretében lehetséges. Ennek megfelelően a chongyangi hangtan bemutatása, a disszertáció 2. fejezetében, nélkülözhetetlen a továbbiakhoz. Bár nem ez áll kutatásom fókuszában, de itt is emlékendő néhány érdekes problémát, több ponton Praat-elemzésekkel alátámasztva.

A 3. fejezet a chongyangi nyelvváltozat névmási rendszerét tárgyalja, három névmási kategória szerint: személynévmások, háromalakú mutatónévmások, kérdőnévmások. Tulajdonságaik leírása és megértésük útján néhány konkrét névmási alak kialakulástörténetét, etimológiai hátterét elemzem. Így pl. a 2. sz. személynévmást (嗯) a középkínai “尔” névmásra vezetem vissza; a 3. sz. “伊” alakról megmutatom, hogy a Wei-Jin 魏 -kori “伊” névmás reflexe, nembeli különbség nélkül, csak úgy, mint sok Wu nyelvváltozatban (és a Gan változatokban megszokottól eltérően); a “箇” mutatónévmás pedig a modern kínai nyelv(ek) “个” osztályozószavának rokonszáva. Emellett a névmási rendszer számos további tulajdonsága is figyelemre méltó. Például

a 我, 嗯 és 伊 névmási alakok ugyanolyan tónusúak, amire egy lehetséges (és ésszerű) magyarázat az ún. “人称代词读音的感染” (személyes névmási hangalaki fertőződés) elve – egyébként hasonló tónusegyezésre a személyes névmások között számos nyelvjárásban van példa, aminek tipológiai jelentősége van. Egy másik érdekes mozzanat: a chongyangiban a többesjel kétagú (家嘞), ami nem szokványos a kínai nyelvjárásokban. A “箇”, “伊” and “阿” névmásoknak pedig kétféle lehetséges tónusértékek vannak, ha helyre utaló mutató névmásoként szerepelnek. “X 子嘞” konfigurációban *yinqu* 阴去声 tónussal ejtik őket („35” dallamkontúr), míg “X 嘞” alaknál *shangsheng* 上声 tónussal („53” dallamkontúr). A “X 子嘞” és “X 嘞” alakok ugyanakkor teljesen szinonimák, és használatukban sincs különbség.

A 4. fejezet az aspektusok rendszerét mutatja be a chongyangiban. Az igék különböző szituációkbeli különböző állapotait véve mértékként, a chongyangi nyelvjárás aspektusrendszerében kilencféle aspektust különböztethetünk meg: inchoatív (jelölője: 起来), progresszív (jelölője: pre- vagy posztpozíció 在), duratív (jelölője: 倒), folytatódó (jelölője: 下去), perfektív és perfekt (jelölőjük: igei ill. mondatvégi 了), előidejű (jelölője: 当), experienciális (egzisztenciális) (jelölője: 过), rövid idejűség ill. tentativitás (jelölőjük közös: 下子 / 一下子). Ezeket egyenként illusztrálok és jellemzem. A jelölők közül a “在”, “当”, “倒” és a “下子” teljesen eltér a mandarinban ismert aspektusjelölöktől, ezeket (és az általuk jelölt aspektusokat) részletesebben elemzem. A fejezet utolsó részében pedig két további problémát tárgyalok: (1) A 起来 és a 下去 aspektusjelölők kialakulásának folyamatát (mely egyben grammatikalizációs folyamat is) három fázisra javaslom tagolni: lexikális ige → iránykiegészítő → aspektusjelölő, és jelen státusukat tekintve félig grammatikalizálódott aspektusjelölőknek tekintem őket. (2) Megkísérlem feltárni a 当 aspektusjelölő eredetét, mivel ez az elem (vagy bármi hasonló) alig-alig fordul elő előidejűségi aspektus jelölőjeként a kínai nyelvváltozatokban, kivéve a chongyangit. Feltevésem szerint a 当 ’illő, megfelelő’ melléknévből származtatható, inkább mint a homonim 当 ’szolgál vmiként’ igéből, amire a hangalaki és jelentési fejlődési vonalak szolgálnak bizonyítékkal. (Ha idővel más nyelvváltozatról is kiderül, hogy hasonló funkcióban szerepel ez a morféma, akkor tipológiailag is igazolhatjuk (vagy esetleg

megdönthetővé válik) hipotézisem.)

Az 5. fejezet tárgya: a fok/mérték kifejezésének rendszere. A „fok/mérték” egy szemantikai kategória, melyet lexikai vagy szintaktikai eszközökkel, szerkezetekkel (valamint hangtanilag, hangsúllyal) lehet kifejezni. A lexikai szinten számos XA sémájú melléknév(i kifejezés) sőt: szóhasználat létezik a tulajdonság/minőség nagy fokának kifejezésére, valamint e séma egy variánsa (X 嘞 A), mely még az XA-séma által kifejezettől is nagyobb fokot/mértéket jelöl. E kifejezések csaknem mindegyike rögzült és egyedi, amennyiben a módosító elem a módosított szóhoz jelentéssel kapcsolatosan fordul elő, és a teljes egység szóként viselkedik. Pl. a ’fekete’ színmelléknév ilyen módosítója: 墨叽咕嘞, mely kizárólag a 黑 melléknévvel kombinálható. De más színevekkel is hasonló a helyzet: a 夹死了 módosító csak a 绿 ’zöld’ melléknév által jelölt szín legsötétebb árnyalatának kifejezője, míg pl. a 雪白嘞 módosító a 白 ’fehér’ melléknév hófehérnél (雪白) is nagyobb fokára utal. Másfelől ugyanakkor pl. csak kis szóú melléknévi reduplikációt találunk a chongyangiban. Bár ezek száma csekély, formájuk között (csak AABB, AXAY és A里A气 séma), de ezek is fokot/mértéket fejeznek ki. Szintaktikailag fok-/mértékhatározók, egyes módosító adverbiumok, fokozatkiegészítők, valamint néhány speciális mondatstruktúra játszik szerepet. Ezek közül részletesebben tárgyalom a “点把” and “有点把” fok-/mértékhatározókat, összehasonlítva őket a wuhani nyelvjárársbeli megfelelőikkel, hogy rámutassak a chongyangiban meglévő speciális használatukra. A fejezet utolsó részében összefoglalom a chongyangi fok-/mérték kifejezések tulajdonságait. Tárgyalom a fok-/mérték kifejezések aszimmetrikus tulajdonságát is, két tekintetben: (a) a fok-/mérték kifejezések nagyobb része a nagyobb mérték kifejezésére használatos, sok más nyelvjáráshoz hasonlóan; (b) némely kifejezés esetében hiányzik a megfelelő negatív irányú/értelmű kifejezés. Pl. a mandarinban a nagy mértéket kifejező 很 határozószó egyaránt megjelenik “很不+VP” ’nagyon nem VP’ ill. “不很+VP” ’nem nagyon VP’ formákban, az állító formula ellentétéként. Ez szimmetrikus viselkedés. A chongyangiban ugyanakkor a 点把 szó felel meg szemantikailag a mandarin 很-nek, csak hogy ennek nincs negatív értelmű párja/megfelelője – ami egy aszimmetria. Ehelyett a ’nem nagyon’ ill. ’nagyon nem’ jelentések kifejezésére egy másik morféma

használatával van lehetőség: “不蛮+VP”, “不是+闷+VP” ’nem nagyon’ ill. “蛮/闷+不+VP” ’nagyon nem’. Függelékben egy sor jellegzetes fok-/mértékkifejező szót és szerkezetet sorolok fel a chongyangiból.

A következő három fejezet három mondatípus szerkezetét mutatja be: a kérdő mondatokét, a tagadó mondatokét, valamint a szenvedő szerkezetekét. A tagadó konstrukciókat a 6. fejezet tárgyalja. Először a négy tagadószó (“不”, “冇得”, “冇”, “莫”) használatát és funkcióit mutatom be, részletesen illusztrálva. Ezek különböző összetevők tagadását szolgálják, illetve különböző aspektusokkal használatosak: a 不 fő használati köre a 冇 jövő idő, a experienciális és perfekt aspektusban használható, míg a 冇得 a létige/birtoklásiige tagadása. A 莫 funkciója pedig a tagadó felszólás (’ne’). Ezután tagadó mondatkonstrukciókat elemzek, ilyen pl. a “NP 都有得, 还 VP?” séma, a “V 不得” séma, vagy a “不好 VP 得” séma. A harmadik részt pedig tagadószt tartalmazó diskurzusjelölőknek szentelem, pl.: “不是我话”, “不是话嘎事”, “不是我话嘎事”, “不晓得几...”, “(嗯) 莫话” ill. “(嗯) 莫看”, “冇看倒吧” és “冇想到吧”. Érdekes közös tulajdonságuk, hogy annak ellenére, hogy tagadószt tartalmaznak, jelentésük nem tagadó/negatív. Vagyis a forma és a jelentés/funkció egyfajta nyilvánvaló diszkrepanciával rendelkezik (amihez hasonló egyébként a mandarin nyelvváltozatban is található). Ugyanakkor, ahogy ezek a formailag tagadó diskurzusjelölők nem fejeznek ki tagadást, úgy egyes másik kifejezések pedig épp ellenkezőleg működnek: bár semmilyen formai tagadó elemet nem tartalmaznak, mégis tagadó/negatív tartalom kifejezői, mint pl.: “懒得+VP”, “懒+VP+得” and “怪哦!”.

A 7. fejezet tárgya a chongyangi kérdő mondatok négy típusa: eldöntendő, A-nem-A sémájú, specifikus (kérdőnévmásos) és alternatív. Közülük is különösen az első kettőt részletezem. Az eldöntendő típuson belül négy altípust különböztetek meg (“S + 吧?” “S + 啊?” “S + 啲?” “S + ↗?”), megmutatva, hogy mindegyikük osztozik a lényegi tulajdonságokban: míg alapvetően egy semleges eldöntendő kérdést fogalmaznak meg, mégis hordoznak egy bizonyos beszélői várakozást. Összességében ugyanakkor megállapítható, hogy a chongyangi nyelvváltozatban az eldöntendő kérdéstípus fejtlen, ami kétsajátosságban nyilvánul meg. Az egyik, hogy nincs

specifikus modális kérdőszó/-partikula eldöntendő kérdésre, így a kérdő jelleg megjelenítője egy emelkedő intonációs minta kombinációja többfunkciós zárapartikulák (“啊”, “哪”, “呢”) egyikével. A másik: csekély az általa hordozott beszélői kétely mértéke – sokkal inkább azt kommunikálják ezek a mondatok, hogy a beszélő (= kérdező) valamilyen hittel, előzetes elképzeléssel, várakozással rendelkezik a várható válasz tekintetében. Teljesen semleges kérdést egy másik kérdő mondati konstrukcióval, az A-nem-A sémával lehet csupán kifejezni. Ami az A-nem-A kérdéseket illeti, két típusa különböztethető meg a chongyangiban: „VP+neg” ill. „V+neg+V(P)”. Ebben az alrészben azt is megmutatom, hogy a “VP+有/不” kérdőséma *nem* az A-nem-A séma altípusa, és a tagadó elemek (“有” és “不”) megjelenése a „VP+neg” sémában nem modális szókénti előfordulás. A chongyangi nyelvjárában az A-nem-A kérdések gyakran és rugalmasan használhatók. Legjellegzetesebb tulajdonságuk az élesen elkülönülő tagadószavak (), a „VP+neg” és a „V+neg+V(P)” sémában egyaránt. Az eldöntendő típussal ellentétben itt a beszélő oldalán valós kétely/kíváncsiság fejeződik ki. A specifikus/kérdő névmásos kérdésekben a mandarinhoz hasonlóan a kérdő fókuszt a rákérdezés tárgyául szolgáló mondatrész, melyet a kérdő névmás jelöl. Ezek a kérdő mondatok jellemzően tartalmaznak tehát egy (vagy több) kérdő névmást – valamint egy modális partikulát. Az alapvető kérdő névmások a “哪”, “么” és “几” elemek; ezek más szavakhoz képest több formációban és funkcióval jelenhetnek meg. Mellettük a “啊”, “呢” és “哪” elemek pedig kérdő modális partikulák, melyek szinte bármely specifikus kérdő mondatban megjelenhetnek, bár konkrét modalitás tekintetében különböznek egymástól. Ha e partikulák egyike sincs jelen a kérdő mondatban, akkor a modalitás igen merevvé válik. Ilyen kérdő mondatok ritkán fordulnak elő a chongyangiban. A negyedik típus az alternatív kérdés, mely (más változatokkal összehasonlítva) viszonylag egyszerű a chongyangi nyelvjárásban. Az alapvető konstrukciós séma “是 X, 还是 Y?”, mely két/több alternatívát kínál fel, a köztük való választásra. (Kettőnél több alternatíva esetén “是 X, 是 Y, 还是 Z?” a formula.)

A 8. fejezetben a chongyangi nyelvjárás passzív szerkezeteit elemzem. Ebben a

nyelvjárásban az egyetlen passzív-jelölő a 把得, mely teljesen eltér a mandarin kínai passzívok jelölőjétől (被). Így a 把得 fejlődési vonalát, etimológiáját mindenképp tárgyalni kell. A két változat (chongyangi, mandarin) passzív szerkezetű mondatai bizonyos tulajdonságaikban hasonlóak, másokban viszont eltérnek; ilyen pl. hogy az ágenst mindig kötelező nyíltan kifejezni. Maga a jelölő (把得) passzív-jelölő volta mellett 'ad' jelentésű igeként is használatos, valamint hipotetikus állítások bevezetője is ('ha úgy lenne, hogy ...'). Az, hogy épp egy 'ad' jelentésű igéből grammatikalizálódjon a passzív-jelölő (és a két jelentés/funkció egyidejűleg létezzen), nem ritka a kínai nyelvjárások körében – ám ezek többnyire egy szótagú igék. A chongyangiban azonban a kéttagú, kétmorfémás 把得 alak játssza ezt a szerepet (és nem pl. csak maga a 把, mely egyébként szintén használatos 'ad' jelentésű igeként.) Ez a fajta fejlődési vonal jellegzetes. Egyedi továbbá az a (már említett) tulajdonság is, hogy ez az ige, miután előbb kauzatív értelművé/használatúvá vált, majd passzív jelölővé, ahogy más nyelvváltozatokban is, még a hipotetikus állítások bevezetőjének szerepét is felvette, ami nem jellemző a más nyelvjárásokbeli megfelelőire.

A 9. fejezetben a módális elemeket tárgyalom. Mínthogy ezek használata igen gyakori, az összesen felsorolom, és egyenként elemzem módális tartalmukat, összehasonlításképp pedig az alábbi táblázatba foglaltam főbb tulajdonságaikat:

		啊 és variánsai	吵	吧	哈	呢	冇 / 不	咯	嘎 咯	诶 / 喂	
mondat belsejében	szünet	+	+			+					
	meglepett felkiáltás									+	
	felsorolás	+									
mondat végén	kérdés	+	+	+		+	+				
	felszólítás	+	+					+			
	kijelentés	+	+			+					
	felki- ki- áltás	felkiáltó	+						+		
		elégedetlen		+							
		meglepett	+				+				
sürgető			+								
emlékeztető			+		+			+	+		

Mint a táblázatból látszik, a modális partikulák rendszerének főbb jellemzői a chongyangiban a következők: Először is, látható, hogy a kérdő partikulák mutatják a legnagyobb változatosságot. Másfelől, a legszélesebb skálán funkcionáló partikulák: 吵” és “啊”, ezek egyben a leggyakrabban előfordulók is. Az átellenes véglet: a “吧”, “哈”, “么/ 啵”, “诶/ 喂” és a “嘎咯” a funkcionálisan legegyszerűbb partikulák. Továbbá a multifunkcionalitás ill. a multiexponencialitás, melyek gyakoriak a modális elemek körében a világ nyelveiben, a chongyangiban is megjelennek. Esetenként ugyanazon modalitást különböző partikulák is kifejezhetik, máskor pedig egyazon modális partikula a legkülönbözőbb modalitások exponense is lehet, mint a fenti táblázat is tanúsítja. Harmadrészt, csak egyetlen összetett elem van közöttük (嘎咯), szemben pl. a mandarinnal. Meg kell azonban említeni, hogy a táblázat csak a modális partikulák főbb funkcióit szemlélteti. Mint ismeretes, a modális nyelvi elemek az esetlegesség tulajdonságával is rendelkeznek, vagyis bizonyos esetekben a funkciójuk és használatuk nem szigorúan kötött. Példa erre az 啊 és variánsai – melyek igen rugalmasak. Olyan esetekben, funkciókban is használhatók, melyek

nincsenek is e t ábl ázatban rögz íve. (Hasonlóan viselkedik a 吵 is.)

A disszert áci ót konkl úzi ó z ája. Összesség ében elmondható, hogy a chongyangi nyelvjárás fő vonalakban a Gan nyelvjárás csoportra jellemző tulajdonságokat mutat, de a Xiang 湘 nyelvjárások, a d é-nyugati mandarin változatok, a Hakka nyelvjárások, sőt még a Wu 吳 csoport nyelvjárásai is hatottak rá. Itt teszek néhány megfigyelést, javaslatot is a nyelvjárás kutatásról. Például: a nyelvjárás nyelvvtani vizsgálatok nem választhatók el a hangtan alapos elemzésétől; megfelelő nyelvelméleti háttér szükséges a nyelvjárások vizsgálatához; sürgős tennivaló az egyes nyelvjárások kutatásához a korpuszok összegyűjtése, mely azután a nyelvjárás-tipológiai kutatások alapja is lehet; a nyelvjárások fejlődéstörténetének vizsgálata újéretes kutatási irány, különösen azon változatok és melyek tartományok ill. nyelvjárásai között határvizsgálóként léteznek. Összegezve tehát: a nyelvjárás korpuszok összeállítása és a nyelvjárások kialakulásának, történeti változásainak, kölcsönhatásainak kutatása a jövőbeli vizsgálódások fő iránya kell, hogy legyen – így látom most, a chongyangi nyelvjárás nyelvvtanára vonatkozó kutatásom után.

A chongyangi nyelvjárás itt bemutatott kutatása egyedi és eredeti, alig volt mire hivatkozások tennem. Ennek megfelelően az általánosítások, összegzések, az egyes jelenségekre alkotott magyarázatok tőlem származnak – és eképp természetesen értékelés és vita tárgya képezhetik, ill. kell, hogy képezzék.